

NOTAT

Dato: 04.01.22

Til: Stortingets Justiskomité

Fra: Finans Norge

Prop. 234 L (2020-2021) Endringer i forsikringsavtaleloven mv. (forsikringsdistribusjon mv.) – innspill fra Finans Norge

Bakgrunn

Det vises til frist 05.01.22 til å komme med skriftlige innspill til Prop. 234 L (2020-2021) Endringer i forsikringsavtaleloven mv.

Forsikringsavtaleloven er for forsikringsnæringen et helt sentralt lovverk som regulerer forholdet mellom kunder, forsikrede og tilbydere av forsikringstjenester innenfor både livsforsikring og skadeforsikring.

Dagens regelverk er gammelt, og har trengt fornyelse og modernisering lenge. Deling av loven i hhv. skadeforsikring og personforsikring er foreldet og lite i samsvar med dagens øvrige regelverk innenfor forsikring- og finansområdet. Gjeldende regler er heller ikke tilpasset ny arvelov mv. Det er derfor behov for en snarlig gjennomgang for å fornye loven som helhet. Proposisjonens tilpasninger for å gjennomføre de privatrettslige sidene av forsikringsdistribusjonsdirektivet (IDD) og harmoniseringen til en del bestemmelser i ny finansavtalelov, er ikke tilstrekkelig for å oppnå et godt og modernisert lovverk på området.

Prosess – sikring av godt faglig innhold i ny lovgivning

Finans Norge er kritiske til deler av arbeidet med endringer i forsikringsavtaleloven:

- Høringsforslaget ble utarbeidet internt i Justisdepartementet, uten bruk av utvalg, arbeidsgruppe eller referansegruppe, slik utredningsinstruksen krever.
- Høringsnotatet og prosessen ble kritisert av en rekke høringsinstanser, bl.a. av Regelrådet for manglende konsekvensvurderinger.
- Proposisjonen ble utarbeidet av samme avdeling i departementet som også utarbeidet høringsnotatet. Arbeidsgruppe/referansegruppe ble ikke brukt. I proposisjonen er det lagt vekt på å harmonisere loven med ny finansavtalelov uten at disse delene hadde vært gjenstand for høring. Også prosessen knyttet til finansavtaleloven har vært kritisert for å være lite åpen, mangle konsekvensvurderinger og ikke å ha fulgt Utredningsinstruksen.

Vi opplever imidlertid at departementet i proposisjonen har forsøkt å svare ut kritikk fra høringsinstansene i større grad enn det som ble gjort ved finansavtaleloven, men høring i 2018 og fremleggelse av proposisjon i slutten 2021 viser at dette har tatt uvanlig lang tid. Vi mener at en bredere og mer åpen lovprosess fra starten av hadde gitt en kortere og mer effektiv lovprosess.

Forslag til endringer

For at loven skal bli så god som mulig frem til man får foretatt en full gjennomgang og modernisering forsikringsavtaleloven, mener Finans Norge at Justiskomiteen bør gjøre følgende presiseringer i innstillingen til Stortinget eller endringer i lovforslaget:

- **Lovens plikter må ikke være til hinder for nettsalg av forsikringer.** Det bør i motivene gjøres klart at de generelle prekontraktuelle pliktene, særlig § 1B-1, ikke tolkes så strengt at pliktene praktisk sett blir en hindring for nettsalg av forsikringene.
- **Det må være samsvar mellom virksomhetslovene og forsikringsavtaleloven.** Forsikringsforetakenes rammer for premiefastsettelse, risikovurdering og forsvarlig virksomhet følger av finansforetaksloven og forsikringsvirksomhetsloven. Forsikringsavtaleloven må ikke pålegge forsikringsforetakene plikter overfor kundene som går utenfor disse rammene. I forslaget § 1B-1 tredje ledd tredje punktum fastsettes det at vilkårene i et tilbud ikke må innebære en usaklig forskjellsbehandling av kunden sammenlignet med vilkår distributøren tilbyr andre tilsvarende kunder. Allerede i dag følger det av forsikringsvirksomhetsloven §§ 3-3 og 7-5 at pristariffene skal utformes slik at det «ikke vil skje urimelig forskjellsbehandling mellom produkter, produktkombinasjoner eller kundegrupper». Det er etablert omfattende praksis rundt disse kravene både i skadeforsikring og livsforsikring. Finans Norge legger til grunn at lovforslaget ikke gjør endringer i denne praksisen, herunder rom for alminnelig risikovurdering og individuelle forhandlinger med de enkelte kundene, så lenge ikke noe annet er konsekvensvurdert.
- **Forslaget § 1-7 om publisering av alminnelige vilkår lar seg ikke oppfylle for alle forsikringer.** I forslaget § 1-7 første ledd kreves det at forsikringsforetakets alminnelige vilkår skal være publisert på foretakets nettsider. Dette er ikke noe problem for produkter der det er utformet standardvilkår, men for en rekke mere spesialiserte produkter vil det ikke foreligge slike alminnelige vilkår. Det er heller ikke økonomisk bærekraftig eller praktisk å utforme slike vilkår for disse produktene. Det bør derfor fremgå klart av lovens forarbeider eller presiseres i lovteksten at loven ikke kan forstås absolutt på dette punktet. Det bemerkes også at på en rekke produktområder settes næringsforsikringer sammen av ulike moduler etter kundens ønsker. Sammensetningen av moduler har betydning for utformingen av vilkårene og avtalen. I tillegg er det elementer av underwriting i slike avtaler.
- **Like produkter bør behandles likt i forsikringsavtaleloven og verdipapirhandellden.** Finans Norge støtter at det ikke innføres noe rådgivningsplikt for alle personforsikringer, og at det klart skilles mellom hva som er en plikt til å gi «råd» og plikt til å gi rådgivning. I forslaget § 1B-2 annet ledd foreslås det at det skal være en rådgivningsplikt for forsikringsbaserte investeringsprodukter. Forsikringsbaserte investeringsprodukter inngår i et marked der det konkurreres med produkter fra verdipapirforetak. I verdipapirhandellden § 10-15 fjerde ledd er det gjort unntak fra rådgivningsplikten for produkter med såkalt «execution only» (investerings tjenester som utelukkende består av mottak, formidling og utførelse av ordre). Departementet har i proposisjonen uttrykt tvil med hensyn til om et slikt unntak også bør tas inn i forsikringsavtaleloven, men har valgt å ikke skape likhet mellom lovene på dette punktet. Finans Norge mener at det bør foreligge sterke argumenter for at det skal etableres forskjellige rettslige rammer for produkter som konkurrerer i det samme markedet. Vi kan ikke se at det foreligger argumenter for denne forskjellsbehandlingen, og mener Justiskomiteen bør ta inn et unntak i § 1B-2 annet ledd som svarer til verdipapirhandellden § 10-15 fjerde ledd.